

Ἑλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΑΗΜΟΣ

Ἀριθμός φύλλου 340

Μάρτιος-Ἀπρίλιος 2015

Ἡ προσφορά τῆς Ἀρχιερατικῆς Θυσίας τοῦ Χριστοῦ

Σωτήρα μας εἶσαι τό “ζῶν τε καί ἄθν-
τον ἱερεῖον”. Ὅσον ἀφορᾷ τήν θεότητα
ἔμεινες ζωντανό καί ἄθντο ἱερεῖο. Κα-
τά τήν ἀνθρωπότητα ὅμως, ὡς θύτης
καί θύμα, προσέφερες τόν ἑαυτό Σου,
τό Αἷμα Σου καί τό Πνεῦμα Σου (τήν
ψυχή Σου) στόν Πατέρα μέ τόν θάνατό
Σου. Ὡς Θεός ὅμως ἀναστήθηκες ἀπό
τόν τάφο καί ἔνωσες τό Σῶμα Σου μέ
τήν ψυχή Σου καί τό ζωοποίησες. Τό
πιό σημαντικό γιά τό ὅποιο Σέ δοξάζω.
Συνανέστησες μαζί σου καί “τόν Ἀδάμ
παγγενῆ” δηλαδή ὅλο τό ἀνθρώπινο γέ-
νος.

Ἀπό τό τροπάριο τῆς Στ' Ὁδῆς τοῦ
Κανόνα τῆς Ἀναστάσεως

Σταυρωμένος Μέγας Αρχιερέας καί Σταυρωμένη Αρχιερωσύνη

Όμιλία πού ἔγινε στό διετεές μνημόσυνο τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτη
Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Κυροῦ Νικοδήμου
(29-3-2015)

«Χριστός παραγενόμενος ἀρχιερεὺς... διὰ τῆς μείζονος καί τελειοτέρας σκηνῆς,... εἰσῆλθεν ἐφ' ἅπαξ εἰς τὰ ἅγια αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος» (Ἐβρ. Θ' 11-12)

Ὁ Σταυρωμένος Μέγας Αρχιερέας καί ἡ Σταυρωμένη Αρχιερωσύνη.

Ὁ συγγραφέας τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς μᾶς φέρνει σήμερα μπροστά στό μεγάλο γεγονός τῆς προσφοράς τῆς ὑπέρτατης θυσίας ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα Χριστό. Προσέφερε τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό Του, τὸ ἀνεκτίμητο αὐτό καί πολύτιμο θῦμα. Προέβη σέ μιὰ ἀκραία μορφή αὐτοθυσίας χάριν τῶν ἀνθρώπων. Κι ἔτσι ἔσωσε ὅλο τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκεῖνο πού μᾶς προβληματίζει σήμερα εἶναι τὸ ἔξῃς. Μπορεῖ ὁ σημερινός Αρχιερέας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ ἀκολουθήσει μιὰ διαφορετικὴ πορεία; Νὰ περάσει τὴν ἐπίγεια ζωὴ του μέσα στή δόξα, τὸν πλοῦτο, τίς ἀνέσεις, τίς τιμές καί τοὺς ἐπαίνους καί νὰ διακονήσῃ ἐπάξια τὸ μυστήριό τῆς Αρχιερωσύνης πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Μεγάλος Αρχιερέας Χριστός;

Ἄς προσηλώσουμε τὸ βλέμμα μας στὸν Σταυρωμένο Μέγα Αρχιερέα Χρι-

στό. Καί ἄς ἐντοπίσουμε τὴν προσοχή μας στό χρέος γιὰ σταυρωμένη Αρχιερωσύνη τῶν σημερινῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου.

Δεῖτε τὴν εἰκόνα πού χρησιμοποιεῖ τὸ ἀποστολικό ἀνάγνωσμα. Τὴν εἰκόνα τῆς θυσίας τοῦ ἐξιλασμοῦ πού προσέφερε μιὰ φορά τὸν χρόνο ὁ ἀρχιερέας στὴν Π.Δ. Ἀφοῦ ἔσφαζε τὰ ζῶα πού θὰ προσφέρονταν θυσία, ἔπαιρνε τὸ αἷμα τους, εἰσερχόταν στὴ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, στὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καί ράντιζε μέ τὸ αἷμα ταύρων καί τράγων τὴν τράπεζα καί στὴ συνέχεια τὸ λαό.

Προτύπωση ἡ θυσία τοῦ ἐξιλασμοῦ τῆς μεγάλης θυσίας πού ἐπρόκειτο νὰ προσφέρει ὁ Μέγας Αρχιερέας Ἰησοῦς Χριστός. Ἦλθε καί Κεῖνος διὰ μέσου ὅχι τῆς παλαιᾶς ἐκείνης σκηνῆς, ἀλλὰ ἄλλης μεγαλύτερης, τελειότερης καί ἀχειροποίητης σκηνῆς. Ἡ τελειότερη αὐτὴ σκηνὴ εἶναι ἡ σὰρκα Του. Σ' αὐτὴν κατοίκησε ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς. Κατασκευάσθηκε λοιπὸν ἀχειροποίητη σκηνή, δέν κατασκευάσθηκε ἀπὸ αὐτὴν τὴν κτίση, ἀλλὰ ἀποτελεῖ νέα κτίση. Τό

σῶμα τοῦ Κυρίου εἶναι αὐτή ἡ σκηνή. Κατά τήν ὕλη τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁμοούσιο μέ τά δικά μας σώματα, ἀφοῦ προήλθε ἐκ τῶν ἀχράντων αἱμάτων τῆς κυΗΣάσης τόν Κύριο Παρθένου Μαρίας. Κατά τόν τρόπο συστάσεώς του ὅμως, ὑπερβαίνει τήν ἀνθρώπινη φύση καί τήν ὕλική κτίση γιατί εἶναι ἐνωμένο καθ' ὑπόστασις μέ τόν Θεό Λόγο. Εἶναι σῶμα πού προήλθε μέ τήν ἐπισκίαση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Σκηνή λοιπόν πού δέν προέρχεται ἀπό τήν κτίση αὐτή ἀλλά ἀπό νέα πνευματική εἶναι τό σῶμα τοῦ Κυρίου. Καί διά τῆς τελειότερης καί μεγαλύτερης αὐτῆς σκηνῆς προσέφερε τήν θυσία μέ τήν ὁποία ἐξιλέωσε ὅλο τό γένος τῶν ἀνθρώπων. Προσέφερε τόν ἑαυτό Του θυσία διά τῆς ἀχειροποιήτου σκηνῆς, τοῦ σώματός Του. Ἔχυσε τό Αἷμα Του, Αἷμα δεσποτικό, γιά νά καθαρίσει τήν συνείδηση τῶν ἀνθρώπων ἀπό τάνεκράτῃρα, τίς ἀμαρτίες, γιά νά μποροῦν πλέον νά λατρεύουν τόν ζωντανό Θεό.

Ἡ σταύρωση, τό πάθος τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέα ἦταν μιά πράξις καθοριστική γιά τήν πορεία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Χρειάστηκε ἡ ὕψιστη αὐτή ταπείνωση, ἡ ὕψιστη συγκατάβασις, νά σαρκωθεῖ ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ καί νά πάθει, γιά νά χαρισθεῖ στούς βουτηγμένους στήν ἀμαρτία ἀνθρώπων ἡ ἄφεσις τῶν ἀμαρτιῶν καί ἡ λύτρωση ἀπό τή δουλεία τοῦ ἐχθροῦ.

Ἔχετε προσμετρήσει τό μέγεθος τῆς μεγάλης αὐτῆς θυσίας πού προσφέρθηκε ἐφ' ἅπαξ ἀπό τόν Μέγα Ἀρχιερέα Ἰησοῦ Χριστό; Σῶμα ἐνωμένο

ὑποστατικά μέ τόν Θεό Λόγο σταυρώνεται. Σῶμα ὕλικό ἀπό τήν ἴδια οὐσία τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ἀλλά σῶμα πού ἀπετέλεσε νέα κτίσις, ἀφοῦ παρέμενε ἐνωμένο μέ τόν Θεό Λόγο, ὑφίσταται πάθος ἐπονείδιστο καί ταπεινωτικό θάνατο. Αἷμα δεσποτικό χύνεται πάνω στό Γολγοθᾶ. Τέτοια θυσία χρειάστηκε γιά νά ἐξαγοράσει τούς ἀνθρώπους ἀπό τή δουλεία τοῦ ἐχθροῦ καί νά τούς χαρίσει τήν ἀθανασία. Καί μέ αὐτό τό Σῶμα εἰσηλθε στά Ἅγια, στό ὑπερουράνιο θυσιαστήριό Του, μέ τήν ἀνάληψή Του.

Τό μέγα ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης τό παίρνουν καί σήμερα οἱ ἄνθρωποι ἀπό τόν Μέγα Ἀρχιερέα Ἰησοῦ Χριστό. Καλοῦνται οἱ σημερινοί Ἀρχιερεῖς νά ἐνεργοποιήσουν τήν Χάρη πού δόθηκε μέ τήν ἐφ' ἅπαξ θυσία τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέως στούς ἀνθρώπους. Ἡ δραστικότητα καί ἀποτελεσματικότητα τῆς θυσίας εἶναι παγκόσμια καί διαχρονική. Καί ὁ ἐπίσκοπος, ὁ ἀρχιερέας, πού λαμβάνεται ἀπό τούς ἀνθρώπους, καλεῖται νά κηρύξει τήν δοθεῖσα Χάρη, νά ἱεουργήσῃ ἐν χρόνῳ ἀναίμακτα τή μοναδική θυσία, νά διοχετεύσῃ τή Χάρη καί τήν ἄφεσις σέ συγκεκριμένο χῶρο καί χρόνο. Ἔτσι ὥστε ἡ ἐφ' ἅπαξ τελεσθεῖσα θυσία νά προσφέρεται στό διηνεκές διά τῶν ἀρχιερέων ἐν παντί καιρῷ καί τόπω.

Τό μεγάλο ἐρώτημα εἶναι: Μπορεῖ ὁ σημερινός λειτουργός τῆς ἀρχιερωσύνης νά τελεσιουργεῖ τό μυστήριό τῆς σωτηρίας, ἐνεργοποιώντας τήν λυ-

τρωτική θυσία τοῦ σταυρωμένου Κυρίου, καί νά ἔχει περιβληθεῖ τή δόξα, τόν πλοῦτο καί τήν κοσμική ἀναγνώριση; Μπορεῖ νά ἀναζητάει, νά βρίσκει, καί νά ἀνασύρει μέσα ἀπό τά ἐπικίνδυνα μονοπάτια τῆς ἁμαρτίας τά χαμένα πρόβατα χωρίς τό ἴδιο πνεῦμα αὐτοθυσίας πού ἔδειξε ὁ Κύριός μας, πού ὡς καλός ποιμήν *τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησι ὑπὲρ τῶν προβάτων*; Ἄν ὁ ποιμένας καί ἀρχιερέας τῆς Ἐκκλησίας ζήσει μέσα στίς σκοπιμότητες, τίς ἰδιοτέλειες καί τούς συνεχεῖς συμβιβασμούς, χάνει τόν ἐνθουσιασμό τοῦ κήρυκα τῆς ἀληθείας, τόν ζῆλο τοῦ ποιμένα τῆς Ἐκκλησίας. Τό κυριότερο, οἱ συνεχεῖς συμβιβασμοί περί τήν πνευματική ζωή καί ἡ ἀδιαφορία γιά τήν ποιμαντική τῶν λογικῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ ἀπό τούς ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀτονοῦν καί ἐκμηδενίζουν τή μαρτυρία τῆς στό σύγχρονο κόσμο. Ἡ ἔλλειψη τῆς προσφορᾶς τῆς ἀγάπης ὡς προσωπικῆς θυσίας κρατάει τό ποίμνιο μακριά καί τόν πατέρα τοῦ ποιμνίου ἀπομονωμένο στίς ἐγωιστικές ἐπιδιώξεις του.

Μέ τήν εὐκαιρία τοῦ διετεῶς μνημοσύνου τοῦ ἀγαπητοῦ πατέρα μας Μητροπολίτη Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου θά ἤθελα νά ἐμπιστευτῶ στήν ἀγάπη σας κάποια περιστατικά πού ἀποκαλύπτουν αὐτήν τήν πτυχή τῆς ἀρχιερωσύνης. Τήν σταυρωμένη ἀρχιερωσύνη.

Μετά τόν ἄδικο καί ἀντικανονικό διωγμό τοῦ Μητροπολίτη μας ἀπό τήν Μητρόπολή του, ἡ ἀγάπη τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς Μακρινοῦ τοῦ χάρισε γιά

νά χρησιμοποιεῖ ὡς κατοικία, ὅσο χρειαστεῖ, ἕνα ταπεινό σπίτι στήν Ἁγία Παρασκευή, πού εἶχε μέσα ἕνα μικρό παρεκκλήσιο, τόν ἅγιο Σάββα. Ἐνα χώρο-καταφύγιο σέ δύσκολους καιρούς ἐξορίας καί διωγμῶν, τό ὁποῖο ἀνέδειξε ὁ Μητροπολίτης σέ λειτουργικό καί πνευματικό κέντρο, πού ἀπέδωσε πολλούς καρπούς στήν Ἐκκλησία. Ὅταν μετά δεκαετία καί πλέον ἐγκαταστάθηκε στό μοναστήρι του στόν Αὐλώνα, αἰσθάνθηκε τήν ἀνάγκη παραδίδοντας τά κλειδιά τοῦ σπιτιοῦ νά ἐκφράσει τήν εὐχαριστία του στίς μοναχές. Ἐπισκέφθηκε λοιπόν τή μονή Μακρινοῦ καί τούς εἶπε: Ὅταν, μετά ἀπό ἕξι χρόνια σκληρῆς διακονίας στήν τόσο μεγάλη σέ ἔκταση καί ἀνάγκες Μητρόπολη Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος, βρέθηκα μόνος μου σέ αὐτή τήν οἰκία, πού ἡ ἀγάπη σας μοῦ παραχώρησε γιά νά διαμένω, αἰσθάνθηκα παράξενα. Μπαίνοντας ὁμως στό σπίτι, προσκύνησα τήν Ἁγία Τράπεζα τοῦ μικροῦ παρεκκλησίου. Στάθηκα μπροστά στήν Ἁγία Τράπεζα καί ἐνατένισα τόν Ἐσταυρωμένο. Συλλογίστηκα τότε ὅτι αὐτός πού προσέφερε τή σωτηρία στούς ἀνθρώπους βρέθηκε προσηλωμένος πάνω στό Σταυρό. Τί τό παράξενο λοιπόν καί ὁ διάκονός Του, ὁ ἀρχιερέας τοῦ Χριστοῦ, πού τελεσιουργεῖ τό φρικτό μυστήριο τῆς θυσίας τοῦ θεανθρώπου καί χαρίζει τή χάρι πού ἐκπηγάζει ἀπό τό Σταυρό, νά βιώνει καί κείνος τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ στήν προσωπική ζωή του! Ἡ ἐμπειρία λοιπόν ἀπό αὐτό τό μικρό παρεκκλήσιο, ἀπό αὐτό τό ταπεινό σπίτι

ήταν ή έμπειρία της σταυρωμένης άρχιερωσύνης. Γι' αυτήν την τόσο ξεχωριστή έμπειρία, πού μοῦ χάρισε ή άγάπη σας, ήλθα σήμερα νά σ' εὐχαριστήσω.

Πολλές φορές επίσης στίς συζητήσεις του, τόνιζε την άνάγκη για νά μπει νέο αίμα μέ γνήσιους λειτουργούς τοῦ Ὑψίστου μέσα στην Ἐκκλησία. Πολλοί πρόβαλλαν την έξης εὐλογη αντίρρηση: Πῶς ένα παιδί καλό της Ἐκκλησίας νά μπει σ' αὐτούς τούς χώρους τῶν ἐνοριῶν καί τῶν μητροπόλεων πού ὑπάρχουν τόσο μεγάλες δυσκολίες καί τόσοι πολλοί ἄνθρωποι μέ ἀντεκκλησιαστικό φρόνημα; Ἡ ἀπάντηση τοῦ μητροπολίτη ἦταν ἀποστομωτική: Καί πῶς φαντάζεσθε την ἱερωσύνη; Μιά παρέλαση πού ὁ ἱερέας στό πέρασμά του θά ἀποσπᾷ χειροκροτήματα καί ἀναγνώριση; Τί εἶναι ἡ ἱερωσύνη; Λαμπρά, ἀστραφτερά, χρυσά ἄμφια νά φοράει ὁ ἱερέας καί νά περιπλανιέται σέ πανηγυρίζοντες ναούς καμαρώνοντας για την ἀμφίεσή του; Ἡ ἱερωσύνη καί ἡ ἀρχιερωσύνη εἶναι μία σταυρώσιμη πορεία. Ὁ λειτουργός εἶναι διάκονος τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου τοῦ Γολγοθᾶ, πού τελεσιουργεῖται ἀναίμακτα σέ κάθε θεία λειτουργία καί προσφέρει στους ἀνθρώπους της ἐποχῆς του τή Χάρη καί την ἄφεση. Τό ἔργο αὐτό ἐπιτελεῖ καί μέ τή δική του σταυρωμένη πορεία. Θυσιάζεται καί αὐτός χάριν τοῦ ποιμνίου. Ἡ σταυρωμένη ἱερωσύνη εἶναι ἡ ἔκφραση της ἀγάπης τοῦ λειτουργοῦ πού θυσιάζεται για νά σώσει τό ποῖμνί του.

Ἀργότερα, την έμπειρία αὐτή της σταυρωμένης ἀρχιερωσύνης ὁ μακαριστός μητροπολίτης την κατέγραψε μέ την τόσο ἐκφραστική καί γλαφυρή γραφίδα του στό βιβλίο του «**Μνησθεῖν Κύριος ὁ Θεός**» (σελ. 289-293). Ἐγραφε:

«Κατά τή μακρά λιτανεία της ὁδύνης προσπάθησα νά κρατήσω τό βλέμμα στηλωμένο στόν Σταυρωμένο Κύριό μας. Στό ἀγκάθινο στεφάνι Του. Στή λογχοισμένη πλευρά Του. Καί καθώς τόν ἔβλεπα νά θυσιάζεται “ὑπέρ της τοῦ κόσμου σωτηρίας”, ἀνακάλυψα τή δύναμη της σταυρωμένης ἀρχιερωσύνης. Της ἀρχιερωσύνης πού ἀσκεῖται πέρα ἀπό τή φαντασμαγορία τοῦ ἀξιώματος καί της αὐτοκρατορικῆς ἐμφάνισης. Ἐλεύθερη ἀπό τούς κανόνες της συνοδοιπορίας μέ τό κατεστημένο τοῦ κόσμου καί της ἀνταλλαγῆς τῶν «κατά συνθήκην» φιλοφρονήσεων. Γνώρισα ἄμεσα καί ἐμπειρικά την ἀρχιερωσύνη, πού ἱεουργεῖται στή βάση τοῦ Σταυροῦ καί κατενώπιον ἐκείνου, πού “ἐπώχευσε πλούσιος ὦν, ἵνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσωμεν” (Β' Κορινθ. ἡ' 9).

Εἶναι ἐντελῶς διαφορετικό πρᾶγμα νά ἀπολαμβάνεις την ἐξουσία, νά γεύεσαι τίς τιμές καί τίς δόξες, νά ἀνεβαίνεις προκλητικά τά σκαλοπάτια τοῦ θρόνου καί νά φωτίζεσαι ἀπό τά ἐκτυφλωτικά φῶτα τῶν τηλεοράσεων καί διαφορετικό πρᾶγμα νά σηκώνεις τό σταυρό, νά ἀνηφορίζεις μέ κόπο καί νά ποτίζεις τό μονοπάτι μέ δάκρυ καί αίμα. Ἡ πρώτη ἔκδοση

τῆς ἀρχιερατικῆς ἐμπειρίας εἶναι δάνειο ἀπ' τὴν τράπεζα τῆς κοσμικῆς εὐφροσύνης. Ἡ δεύτερη ἔκδοση εἶναι ἐκπλήρωση χρέους, ἀχνό ἀντίγραφο τῆς σταυρικῆς προσφορᾶς τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέα Χριστοῦ».

Καί συνεχίζει νά μιλάει ὁ μακαρίστος γιά τὴν σταυρωμένη ἀρχιερωσύνη:

«Ἄν δέν ἔβλεπα ὁλόγυρά μου τίς ἀγριεμένες φυσιογνωμίες τῶν ἀρχιερέων τῆς ἐποχῆς μου, ἄν δέν ἔφταναν στίς ἀκοές μου τά πικρά τους λόγια καί οἱ μυστικές συνεννοήσεις τῆς δολοπλοκίας, ἄν δέν γινόμουν ἀποδέκτης τῶν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων, πού μέ καταδίκασαν δίχως νά μέ δικάσουν, ἄν δέν συναντοῦσα μπροστά μου τό τεῖχος τῆς κατεστημένης ἀδιαλλαξίας, πού μοῦ ἀρνήθηκε τό πιό φτηνό ἀλλά καί τό πιό θεμελιακό ἀγαθό, τή δικαιοσύνη, δέ θά ἀνακάλυπτα τή δύναμη τῆς σταυρωμένης Ἀρχιερωσύνης. Δέ θά ἔβρισκα τό ἀνηφορικό μονοπάτι τοῦ Γολγοθᾶ, τό μονοπάτι τῆς γνήσιας ἀρχιερατικῆς πορείας καί δέ θά ἔφτανα ἐκεῖ πού στάθηκαν οἱ δυό θλιμμένες φυσιογνωμίες, ἡ Παναγία Μητέρα καί ὁ μαθητής “ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς” (Ἰωάν. ιθ' 26). Θά ἐρχόμουν καί θά παρερχόμουν, θά ἀνέβαινα μέ τή νεανική μου ἀλκή τά σκαλοπάτια τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου καί θά τά κατέβαινα μέ τή δυσχέρεια τοῦ ἀνήμπορου γέροντα, χωρίς νά ἔχω νιώσει τό συγκλονισμό τοῦ σταυρικοῦ Πάθους καί τό νόημα τῆς παράστασης καί τῆς διακονίας κατενώπιον τοῦ

Σταυροῦ καί σέ ἔκφραση πιστότητας καί ἀγάπης στό πρόσωπο τοῦ σταυρωμένου Λυτρωτῆ μας.

Σηκώνοντας τό σταυρό τοῦ διωγμοῦ γιά ἓνα τέταρτο τοῦ αἰῶνα (*τελικά τόν σήκωσε γιά σαράντα ὁλόκληρα χρόνια), ἀνακάλυψα ἄλλες διαστάσεις τοῦ ἱεροῦ λειτουργήματός μου. Πτυχές πού μένουν μυστικές, ὅσο ἡ ἀρχιερατική ἀξία δαπανᾶται στό πολυκατάστημα τῆς δόξας καί τῶν ἀπατηλῶν κοσμικῶν προνομίων.

Ἀνακάλυψα τό πένθος, πού εἶναι προανάκρουσμα τῆς Ἀναστάσιμης μελωδίας. Τήν Ἱερουργία τῆς Εὐχαριστίας, πού δέν ἐκτυλίσσεται μέσα στό σκηνικό τῆς μεγαλοπρέπειας ἀλλά στήν Κατακόμβη τῆς ἀπλότητος, τῆς ἀμεσότητος καί τῆς ἐγκάρδιας συνομιλίας. Τή γεύση τῶν δακρύων, πού δέ σκορπίζονται στούς πέντε ἀνέμους τῶν διαψεύσεων καί τῶν ἀπογοητεύσεων, ἀλλά σταλάζουν στό ἴδιο λαγήνι πού ἔχουν σταλάξει τά δάκρυα τοῦ μαθητῆ τῆς ἀγάπης, τοῦ Ἰωσήφ τοῦ “ἀπό Ἀριμαθαίας” (Ἰωάν. ιθ', 38), τοῦ κρυφοῦ μαθητῆ Νικοδήμου καί τῶν Μυροφόρων γυναικῶν...

...Οἱ διῶκτες μου, δίχως νά τό καταλάβουν καί δίχως νά τό προγραμματίσουν, μέ ἔσυραν ἔξω ἀπό τήν παρεμβολή τῶν ἄνομων συναλλαγῶν καί τῆς ἐμπορευματικῆς Ἀρχιερωσύνης καί μέ γύρισαν πίσω, στούς αἰῶνες τῶν Κατακομβῶν καί τῶν διωγμῶν, τῶν ἐμπειριῶν τοῦ Κολοσσαίου καί τῶν χαρισματικῶν Συνάξεων. Μέ ὁδήγησαν στόν πλοῦτο καί στήν

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ιδ΄

Κινήσεις πού πυροδοτοῦν ἐκρήξεις

Μέ τήν τακτοποίηση τριῶν -ἀπό τούς ἑξι- μητροπολιτῶν στίς ἐκλογές τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1991, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεὶμ αἰσθάνθηκε ὅτι ἐκτόνωσε τήν πίεση πού,

εὐφροσύνη καί στή χαρά τῆς Ἀρχιερωσύνης, πού περιβάλλεται τό ταπεινό ἔνδυμα τοῦ δεσποτηρίου, ἀλλά καταλάμπεται ἀπό τό φῶς τῆς παρουσίας τοῦ ἐνός καί μοναδικοῦ Θεοῦ».

Αὕτη εἶναι ἡ παρακαταθήκη τοῦ μακαριστοῦ μητροπολίτου, ἀδελφοί μου, στή Ἐκκλησία. Κατόρθωσε, ἔργω καί λόγῳ, νά παραστήσει σέ μᾶς τούς διαδόχους του τήν πραγματική φύση τῆς ἀρχιερωσύνης καί τῆς ἱερωσύνης. Ἐξέφρασε μέ τόν λόγο του καί ὑπέδειξε στήν πράξη μέ τό μαρτυρικό φρόνημά του τήν σταυρωμένη ἀρχιερωσύνη. Ὁ λόγος του καί ἡ πορεία του καθοδηγοῦν καί ἐμπνέουν τήν νέα γενιά λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς Χριστὸς εἰσηλθε ἐφ' ἅπαξ, ὅχι κάθε χρόνο ὅπως ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων, στά Ἅγια, τόν πνευματικό οὐρανό, τό οὐράνιο θυσιαστήριο, κρατώντας ὡς Ἀρχιερέ-

ἐπὶ ἓνα χρόνο μετά τήν ἔκδοση τῶν ἀποφάσεων τοῦ Σ.Τ.Ε., ἀσκεῖτο ἑντονα πάνω του. Θά μπορούσε τώρα νά ἀπολογηθεῖ στοὺς πολιτικούς ἀλλὰ καί ἐκκλησιαστικούς πα-

ας τό ἴδιο τό Αἷμα Του, μέ τό ὁποῖο πέτυχε γιά μᾶς αἰωνία λύτρωση.

Τόν ἴδιο αὐτό δρόμο πρὸς τό οὐράνιο θυσιαστήριο ἀκολούθησε καί ὁ μακαριστὸς μητροπολίτης μας, γιατί ἀκολούθησε τήν ὁδὸ τῆς σταυρωμένης ἀρχιερωσύνης. Μέ πνεῦμα αὐτοθυσίας καί ἀγάπης γιά τήν Ἐκκλησία προσπάθησε, μέσα ἀπὸ τόν διωγμό καί τήν ἐξορία, νά ἐνεργοποιήσει τήν Χάρη πού δόθηκε ἀπὸ τόν Μέγα Ἀρχιερεὺ Χριστό. Τήν Χάρη πού ἐκηγάζει ἀπὸ τήν σταυρική θυσία Του καί τήν αἰώνια μεσιτεία Του. Καί τώρα ὁ κοιμηθεὶς μητροπολίτης μας συλλειτουργεῖ μαζί του στό ὑπερουράνιο θυσιαστήριό Του καί πρεσβεύει γιά μᾶς, γιά τήν τοπική Ἐκκλησία πού διακόνησε, γιά τήν μονή πού ἱδρύσε, γιά τό ποίμνιο πού σήκωσε μαζί του τό σταυρό. Νά ἔχουμε τίς εὐχές του καί τήν πρεσβεΐα του στὸν Κύριο.

Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Μπουσδέκης

ράγοντες: «'Εγώ έκανα ότι μπορούσα, οί άλλοι τρεΐς κρατούν σκληρή στάση καί άδιάλλακτη». Βέβαια κανείς δέν γύρισε νά του πεί ότι ή διοίκηση έχει χρέος νά τηρήσει όλες άνεξαιρέτως τίς άποφάσεις του Σ.τ.Ε., άνεξάρτητα σέ ποιό πρόσωπο άναφέρονται. Τό τραγελαφικό τής υπόθεσης ήταν ότι όσοι άσκησαν πίεση γιά τήν τήρηση των άποφάσεων του Σ.τ.Ε. (Θεσσαλιώτιδος Κωνσταντίνος, Άττικής Νικόδημος καί Λαρίσης Θεολόγος) μέ τίς λειτουργίες πού τέλεσαν στίς μητροπολιτικές περιφέρειές τους καί τήν άπαίτησή τους νά συμμετάσχουν στη Διαρκή 'Ιερά Σύνοδο, αυτοί βρέθηκαν έξω. Καί μόνο αυτό τό γεγονός έδειχνε ότι τό θέμα είχε πολύ μεγάλη πορεία άκόμα. Γεγονότα μάλιστα πού συνέβησαν στη Λάρισα έδωσαν μιά νέα δυναμική.

-Μετά τήν κατάργηση από τό Σ.τ.Ε. του έκλεγμένου στη Λάρισα, καί έκλεκτου του Άρχιεπισκόπου, Δημητρίου Μπεκιάρη καί ό τοποτηρητής ιερέας Δημήτριος Καρανίκας καταργήθηκε όμοίως.

-Στίς 8 'Ιανουαρίου 1992 τίθεται σέ εξάμηνη διαθεσιμότητα ό Λαρίσης Θεολόγος (προσπάθεια έξουδετέρωσης τής παραπάνω άπόφασης του Σ.τ.Ε., πού θεωρεΐ ώς νόμιμο τόν μητροπολίτη Λαρίσης Θεολόγο. Ό Νόμος γιά τή διαθεσιμότητα, Νόμος Κακλαμάνη, είναι αντικανονικός καί άντισυνταγματικός, άφου επιβάλλει ποινές χωρίς δικαστική διαδικασία).

-Στίς 9-1-1992 ό Λαρίσης Θεολόγος έγκαθίσταται στό έπισκοπεΐο τής μητροπόλεως Λαρίσης καί γίνεται δεκτός από πλήθη κόσμου πού έσπευσαν νά πάρουν τήν εύχή του. Ό Άρχιεπίσκοπος θέτει νέο τοποτηρητή στη Λάρισα τόν «Θεσσαλιώτιδος» Κλεόπα.

-Στίς 14-1-1992 ή Διαρκής 'Ιερά Σύνοδος (ΔΙΣ) όρίζει άνακρίσεις κατά του Θεολόγου Λαρίσης μέ άνακριτή τόν Γρεβενών Σέργιο.

-Στίς 18-1-1992 παρουσιάζεται ό Λαρίσης Θεολόγος στόν άνακριτή Γρεβενών, ό όποιος διακόπτει τήν άνάκριση γιά νά λύσει τή διαφωνία κατηγορουμένου-άνακριτή ή ΔΙΣ.

-Στίς 2-6-1992 ό Άρχιεπίσκοπος επιχείρησε νά κάνει μέ τήν 'Ιεραρχία έκλογές μαΐμου γιά νά βάλει τόν Θεολόγο στά Λιόσια (μητρόπολη πού σίγουρα δέ θά δεχόταν). Τελικά δέν ευοδώθηκαν αύτή τή φορά τά σχέδιά του (άργότερα τό μεθόδευσε καί πέτυχε).

-Στίς 8-7-1992 έληξε ή διαθεσιμότητα του Λαρίσης Θεολόγου. Ό Άρχιεπίσκοπος μπορούσε, χρησιμοποιώντας πάλι τόν Νόμο Κακλαμάνη, μετά τήν εξάμηνη διαθεσιμότητα νά κηρύξει έκπτωτο τόν Λαρίσης Θεολόγο. Δέν τό έκανε όμως. Καί σάν νά μήν έφτανε αυτό, στίς 10 'Ιουλίου 1992 έκδόθηκε καινούργια άπόφαση από τό Σ.τ.Ε. πού άκύρωνε τή διαθεσιμότητα. 'Η βασική αίτία άκύρωσης τής άπόφασης τής ΔΙΣ ήταν ή κακή σύνθεσή της. 'Η άπόφαση δημιουργούσε περαιτέρω

†Αναστάσιος Χρυσικόπουλος

Λαϊκός χαρισματούχος

Στις 23 Φεβρουαρίου 2015, Καθαρή Δευτέρα, παρέδωσε την ψυχή του στον Κύριο ο θεολόγος Αναστάσιος Χρυσικόπουλος. Ένας λαϊκός χαρισματούχος του σώματος της Εκκλησίας. Παρέμεινε λαϊκός όμως από τα νεανικά του χρόνια διάλεξε τη ζωή της άφιερωσης στον Κύριο και τό δρόμο της αφιέρωσης τον διατήρησε μέχρι την ημέρα της έκδημιάς του. Εντάχθηκε στην αδελφότητα θεολόγων ΖΩΗ, με σταθερή την απόφασή του να ζησει την πνευματική ζωή και με αγάπη να μεταδώσει την έμπειρία του στα αδέρφια του. Στα πλαίσια αυτής της προσφοράς από πολύ νωρίς ανακάλυψε τό τάλαντο πού του χάρισε ο δωρεοδότης Κύριος. Τη δυνατότητα να πλησιάζει εύκολα τη νεότητα. Να αγγίζει τις πιο εύαισθητες χορδές στις ψυχές των παιδιών και με αυτόν τον τρόπο να κερδίζει την έμπιστοσύνη τους, τη φιλία τους και τό σεβασμό τους. Τό εύρύ πλαίσιο διακονίας της αδελφότητας θεολόγων ΖΩΗ του προβλήματα στον Σεραφείμ, γιατί έλεγε ότι κακώς δέν επέτρεψε στους Θεσσαλιώτιδος Κωνσταντίνο, Άττι - κής Νικόδημο καί Λαρίσης Θεολόγο να μετέχουν στην ΔΙΣ, αφού αυτοί είναι πλέον οί νόμιμοι μητροπολίτες, μετά από τις πρώτες αποφά-

ξδωσε την εύκαιρία να καλλιεργήσει και να πολλαπλασιάσει τό τάλαντό του αυτό. Όπου και να βρισκόταν, σέ κατηχητικά, σέ ομάδες παιδιών, σέ κατασκηνώσεις, ο αντίκτυπος του χαρίσματος του ήταν φανερός σέ όλους. Όσοι τον γνωρίσανε την περίοδο εκείνη, έχουν να διηγούνται ατέλειωτες ιστορίες για τό ένθουσιαστικό κλίμα πού δημιουργούσε και τη γνήσια πνευματική έμπειρία πού μετέδιδε στη νεότητα.

Τήν περίοδο πού Αρχιεπίσκοπος Αθηνών ήταν ο Ίερώνυμος Α' έπιστρατεύτηκε, όπως και πλήθος άλλων λαϊκών και κληρικών χαρισματούχων, στό έργο της Αρχιεπισκοπής. Σέ συνεργασία με τον Επίσκοπο Αχελώου Εύθύμιο ανέλαβαν τό έργο της νεότητας της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Μεγάλων διαστάσεων και δύσκολο τό έργο αυτό. Από την αρχή κατανόησαν την ανάγκη για ύπαρξη στελεχών για τη νεότητα. Έπρεπε από τά ίδια της τά σπλάχνα ή Εκκλησία να βρεί, να διαλέξει να σεις του Σ.τ.Ε. Η απόφαση αυτή παρέπεμπε τό όλο θέμα καί των 3 μητροπολιτών στην Όλομέλεια του Σ.τ.Ε. Αυτή ή απόφαση της Όλομέλειας θά δημιουργούσε σωρεία νέων εξέλιξεων.

Άρχιμ. Είρηναιος Μπουσδέκης

εκπαιδεύσει και νά προσφέρει τὰ στελέχη πού θά βοηθήσουν τή νεότητα. Τό σχέδιο πού έβαλαν σέ εφαρμογή βασίζοταν σέ μιὰ απλή σκέψη. Τὰ στελέχη γιά τó έργο νεότητας τών ένοριών θά βρεθούν από τίς ίδιες τίς ένορίες. Ζήτησαν από τούς κληρικούς όλων τών ένοριών νά τούς υποδείξουν δύο μέ τρία παιδιά ήλικίας δέκα έπτά περίπου χρονών, πού έκκλησιάζονται και διατηρούν στενή σχέση μέ τήν Έκκλησία, γιά νά τά εκπαιδεύσουν και νά τά ετοιμάσουν γιά τή στελέχωση του έργου τής νεότητος. Πολύ σύντομα άρχισε νά λειτουργεί φροντιστήριο στελεχών νεότητας. Μέσα σέ δυό μόνο χρόνια πλήθος νέων (φοιτητών πλέον) ήταν έτοιμοι νά αναλάβουν έργο γιά τή νεότητα. Παράλληλα, παραχωρήθηκε και πολύ γρήγορα ετοιμάσθηκε γιά νά λειτουργήσει κατασκήνωση στο Βαγιάτι Πεντέλης. Στο χώρο αυτό πολλά από τὰ στελέχη πού ετοιμάσθηκαν θά προσέφεραν τó πνευματικό έργο τους στη νεότητα. Τό πρόγραμμα τής κατασκηνώσεως ετοιμαζόταν από τόν έμπνευστή όλου του έργου Αναστάσιο Χρυσικόπουλο μέ τέτοιο τρόπο, πού έμενε άξέχαστο γιά τούς κατασκηνωτές. Και μέσα σέ όλα πού δίνουν χαρά στά παιδιά (παιχνίδια, όρειβασίες, κ.ά.) έρχόταν και τó μήνυμα του εύαγγελίου, ή μετοχή στά μυστήρια τής Έκκλησίας (έξομολόγηση, θεία κοινωνία).

Τά καλά έργα όμως πολεμούνται από τόν διάβολο. Αύτοί όμως πού έπιτελούν τὰ καλά έργα, όταν δώκονται δυναμώνουν άκόμα περισσότερο. Μέ τήν παραίτηση του Αρχιεπισκόπου Ίε-

ρωνύμου του Α', διαλύθηκε από τόν νέο Αρχιεπίσκοπο όλη αυτή ή προσπάθεια. Ό Αναστάσιος Χρυσικόπουλος, τσακισμένος και στενοχωρημένος από τήν διάλυση τής προσπάθειας αυτής, άνοιχτηκε μέ έμπιστοσύνη στο Θεό γιά νά του δείξει τόν καινούργιο δρόμο πού θά διένυε. Διάλεξε ως όδηγό, γιά νά τόν καταλάβει, νά τόν παρηγορήσει και νά του άνοίξει και πάλι τόν όρίζοντα τόν πνευματικό, τήν δύσκολη αυτή στιγμή, έναν άγιο γέροντα τής έποχής μας, τόν γέροντα Παΐσιο. Ό Παΐσιος χάιδεψε μέ τή στοργή του αυτό τó χτυπημένο από τίς μικρότητες τών ανθρώπων πουλί, κατάλαβε τήν άδολη καρδιά του ένήλικα μέ καρδιά μικρού παιδιού πού είχε μπροστά του, διέτρε τó τάλαντο πού έκρυβε αυτή ή ταλαιπωρημένη ύπαρξη μέσα της. Αφού τόν παρηγόρησε και τόν ήρέμησε, του άνοιξε τήν προοπτική γιά τή συνέχεια τής ζωής του. Του έλεγε (ύπάρχουν και γραπτές οι προτροπές του γέροντα Παΐσιου προς τόν μακαριστό Αναστάσιο Χρυσικόπουλο): Αυτό πού σου έχει δώσει ό Θεός καλιέργησέ το, πολλαπλασίασέ το. Συνέχισε τó έργο στη νεότητα, απλά, ταπεινά. Όχι κάτω από μιὰ ταμπέλα. Νά εργασθείς μέ έπιμέλεια, νά συνεργασθείς μέ τὰ στελέχη πού γνωρίζεις και ό Θεός θά εύλογήσει τó έργο σου.

Τό νερό μπήκε στο αϊλάκι. Ό Αναστάσιος Χρυσικόπουλος έκανε τó άνώτερο κατηχητικό του Αγίου Νικολάου Χαλανδρίου. Διατήρησε τήν έπαφή μέ τὰ στελέχη του μέ μιὰ εβδομαδιαία συνάντηση στόν Παράδεισο Άμαρουσίου, όπου γινόταν θέμα μέ ικανούς θε-

ολόγους κληρικούς και λαϊκούς και οργανώνονταν οι ευκαιρίες. Ξεκίνησε ή νέα κατασκήνωση στη Ρίζα Ναυπακτίας, πού την παραχωρούσαν οι υπεύθυνοι αδελφότητας της Πάτρας στον Αναστάσιο Χρυσικόπουλο. Έφτασε στά γεράματα και λειτουργούσε την κατασκήνωση με πολλούς πνευματικούς καρπούς (τή χρονιά πού δέν μπόρεσε νά τή λειτουργήσκει γιά νά δώσει χαρά και πνευματική στήριξη στά παιδιά, πορεύθηκε εκείνος στην αιώνια χαρά της βασιλείας του Θεού).

Θά σταχυολογήσουμε λιγοστά στοιχεία, πού δείχνουν όμως την ποιότητα του άνδρός πού βρίσκεται τώρα στην αγκαλιά του Κυρίου. Συνήθιζε ο Αναστάσιος Χρυσικόπουλος και έλεγε: Μπορεί νά μή φορέσαμε ράσο, αλλά υποσχεθήκαμε αφιέρωση στον Κύριο. Γι' αυτό συνήθιζε και πολύ λιτή ζωή νά ζεί και ό,τι περισσεύε από τό μικρό μισθό του ή τή σύνταξη του νά τό δίνει (πού άλλού) στίς διάφορες ανάγκες της διακονίας των παιδιών.

Όταν ήρθε ή ώρα νά κάνει σοβαρή έγχειρηση καρδιάς (περί τό 1981, όταν οι έγχειρήσεις αυτές είχαν μεγαλύτερο κίνδυνο), μās έλεγε: Έγώ ζητήσα από τά παιδιά νά προσευχηθούν γιά μένα. Η καρδιά τους είναι άδολη και απλή και ή προσευχή τους έχει μεγαλύτερη παρηγοία προς τον Κύριο.

Ένα άξιοπρόσεκτο γεγονός είναι ότι δεκάδες (ίσως νά πλησιάζουν και την εκατοντάδα-και αυτό είναι δείγμα του άφανους έργου του, ότι δηλαδή κανείς άδυνατεί νά καταγράψει την καρποφορία του) είναι τά στελέχη της νε-

ότητας, οι όμαδάρχες, πού προωθήθηκαν στην έγγαμη ή άγαμη ιερωσύνη ή στο μοναχισμό. Άν τους ρωτήσει κανείς τί ήταν αυτό πού άλλαξε τον ροήν της ζωής τους και τους όδήγησε νά στελεχώσουν και τά μοναχικά και ιερατικά τάγματα της Έκκλησίας μας, θά του πούν: Ο Αναστάσιος Χρυσικόπουλος. Πλήθος επίσης ανθρώπων όφείλουν τον έντροχιασμό τους σέ μιá συνειδητή πορεία μέσα στην Έκκλησία στον ίδιο χαρισματούχο της Έκκλησίας.

Και νά φανταστεί κανείς ότι τά έργα αυτά έπιτελούσε θαυμαστά μέ τή χάρη και τή δύναμη του Θεού ένας άνθρωπος τσαλακωμένος σωματικά και ψυχικά. Η εύαισθητη ψυχή του κουράστηκε και στραπατσαρίστηκε τόσο μέ τίς στενοχώριες στην αδελφότητα ΖΩΗ, όσο και από τή βίαιη διακοπή του έργου στην Αρχιεπισκοπή. Στη συνέχεια ήλθαν και τά προβλήματα της ύγείας πού τον ταλαιπώρησαν γιά πολύ μακρό χρονικό διάστημα. Και όμως, παρά την ασθένειά του, διατήρησε την παιδικότητα και απλότητά του. «Τά ασθενή του κόσμου εξέλέξατο, ίνα καταισχύνη τά ίσχυρά» (Α' Κορινθ. 1, 27).

Τό άξιοσημείωτο της προσωπικότητας του μακαριστού Αναστασίου ήταν ότι δέν φόρτωνε ποτέ τά νέα παιδιά μέ βαριά και δυσκολονόητα λόγια. Πρώτα σέ κέρδιζε μέ την απλότητα και παιδικότητά του, δημιουργούσε μιá ευχάριστη συντροφιά και όταν έρχόταν ή στιγμή πού ό νέος τον έμπιστευόταν και μόνος του ζητούσε νά τον εισαγάγει στά θεολογικά μονοπάτια, τότε, μέ λίγα λόγια και υπεύθυνη καθοδήγηση, τον βο-

Ὁ ζυγός τῶν ... «ἔμφυλων στερεοτύπων»!

Στόχος σύγχρονων ἀναθεωρητικῶν **Σ**κινημάτων εἶναι ἡ ἀναδόμηση τῆς ιδέας τοῦ φύλου. Ἡ Δήμητρα Κογκίδου, καθηγήτρια παιδαγωγικῆς ΑΠΘ, στρατευμένη στό ἐγγείρημα, ἀποφαίνεται (ιστότοπος dkogidou.gr): «Ἡ ἔμφυλη ταυτότητα δέν ἀποτελεῖ μιά δεδομένη ταυτότητα, πού ἀποδίδεται στό ὑποκείμενο. Εἶναι μιά κοινωνικο-πολιτισμική ηθοῦσε νά βρεῖ τόν δρόμο του. Ποτέ δέν φανταζόταν κανεῖς ὅτι κάτω ἀπό τό χαρούμενο πρόσωπό του καί τή φιλική συντροφιά του θά ἔβρισκε ἀποθησαυρισμένο τόσο πλούτο πνευματικῆς ἐμπειρίας.

Ἔτσι, ὁ χαρισματοῦχος τῆς Ἐκκλησίας, Ἀναστάσιος Χρυσικόπουλος, ἔγινε ἕνας λαϊκός πνευματικός πατέρας πληθώρας ἀνθρώπων. Μέ ὅσους γνώριζε, νέους καί παλιούς, κρατοῦσε ἐπικοινωνία. Τούς ἔκανε κοινωνοῦς τῶν προβλημάτων του, τῶν ἀνησυχιῶν καί τῶν ὁραμάτων του. Διατήρησε τήν πατρική ιδιότητα πρὸς ὅλους, παρ' ὅλες τίς ἀστοχίες καί παρεκτροπές κάποιων ἀπ' αὐτούς, παρ' ὅλες τίς ἰδιαιτερότητες τῶν χαρακτήρων τους. Κι ὅταν τό σαρκίό γέρασε, τὰ πνευματικά τέκνα μαζεύτηκαν γιά νά τοῦ συμπαρασταθοῦν, νά διακονήσουν τόν ἀγαπητό πατέρα. Μέ πολλή ἀγάπη ἄλλοι ἀνέλαβαν νά τόν μεταφέρουν γιά τόν κυριακάτικο

διαδικασία ταυτότητας, ἡ ὁποία δέν ἐπιδρᾷ μέ τόν ἴδιο τρόπο σέ ὅλα τὰ ὑποκείμενα. Ἄρα ὁ ἀνδρισμός καί ἡ θηλυκότητα εἶναι μεταβλητοί, ὀρίζονται μέ πολλαπλούς τρόπους καί ἐξαρτῶνται ἀπό τό πλαίσιο ἀναφοράς τους». Ἐξ ἄλλου, ἕνας διαδικτυακός τόπος, πού προωθεί τήν ἀθρόα κάθοδο γυναικῶν στόν ἐπαγγελματικό στίβο, τό isotitafilon.wi ἐκκλησιασμό, ἄλλοι νά περνοῦν ἀπό τό σπίτι νά δοῦν τί κάνει, ἄλλοι νά ἐξυπηρετοῦν πλήθος καθημερινῶν πρακτικῶν ἀναγκῶν.

Ἔτσι, βρέθηκε ἕνας πατέρας στήν φροντίδα καί τήν διακονία ἀγάπης τῶν παιδιῶν του τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του. Σέ φιλόξενο σπίτι, σέ θερμή ἀγκαλιά τήν τελευταία μέρα τῆς ζωῆς του εὐχαριστημένος δέχθηκε τίς τελευταῖες περιποιήσεις. Χέρια πού ἐμπιστευόταν καί ἀγαποῦσε τοῦ ἐκλείσαν τὰ μάτια.

Ἄς παρακαλέσουμε τόν ἀγαπητό μας Ἀναστάσιο Χρυσικόπουλο νά συνεχίσει νά προσεύχεται καί τώρα γιά τὰ πνευματικά παιδιά του, ὅλη αὐτή τήν πνευματική οἰκογένεια πού ἄφησε πίσω του, γιά νά συνεχίσουν τό ἔργο του καί νά τόν ἀκολουθήσουν μέχρι τήν οὐράνια βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Μπουσδέκης

kispaces.com, διασπᾶ αὐτή καθαυτή τήν ἔννοια τοῦ φύλου σέ δύο ὑποέννοιες: τό βιολογικό φύλο (sex, ἀρσενικό-θηλυκό) καί τό κοινωνικό φύλο (gender, ἀνδρας-γυναίκα). Τό πρῶτο εἶναι ἀντικειμενικά ὀρίσιμο, τό δεύτερο ὅμως εἶναι «ὑποκειμενικό», ...ἐλεύθερα ἐπιλέξιμο!

Ἡ ἐνοποίηση βιολογικοῦ καί κοινωνικοῦ φύλου, κατά τό αὐτό σάιτ, γεννᾷ «ἀντιλήψεις καί στάσεις σχετικά μέ τήν ταυτότητα καί τούς ρόλους ἀνδρῶν καί γυναικῶν, πού ἀσυνεῖδητα ἢ συνεῖδητά υἱοθετοῦμε, καί προβάλλονται ἀπό ποικίλες πηγές γύρω μας, ὅπως τό συγγενικό περιβάλλον ἢ τά ΜΜΕ. Κάποιες εἶναι λειτουργικές, ἐνῶ ἄλλες ὄχι. Ἡ σεξουαλική παρενόχληση ἐπιβεβαιώνει, ἐνισχύει καί διαιωνίζει μη-λειτουργικά στερεότυπα γιά τή γυναίκα, ὅπως: “ἡ θέση τῆς γυναίκας εἶναι στό σπίτι, ὄχι στόν ἐργασιακό χῶρο”, “ὁ ρόλος της εἶναι αὐτός τῆς συζύγου ἢ ἐρωμένης, ὄχι τῆς ισότιμης ἢ ἀνώτερης συναδέλφου”, “ἡ γυναίκα στήν οὐσία εἶναι ἓνα ἀντικείμενο γιά σεξουαλική εὐχαρίστηση, ὄχι ἓνα ἰσάξιο καί ἐξίσου ἱκανό ἀνθρώπινο πλάσμα καί συνεργάτης”! Μέ αὐτές τίς θεωρήσεις στή φαρέτρα του, ὁ φεμινισμός μάχεται νά ἐμφυτεύσει στή γυναίκα τήν πεποίθηση ὅτι μόνο ἡ δημόσια δράση, ἐπαγγελματική, πολιτική, κοινωνική, καλλιτεχνική, ἐπιστημονική, ἀποτελεῖ διέξοδο γιά τήν χειραφέτηση καί καταξίωσή της. Ἡ ἔντονη ἐνασχόληση μέ τήν οἰκογένεια εἶναι ἔργο μάταιο, ψυχοπλακωτικό, ἀναξιοπρεπές. Ἐξ ἄλλου, μέ νομοθετικές παρεμβάσεις προωθεῖ τή γυναίκα σέ κάθε πόστο δημόσιας δράσης, ὡς προσώπου ἐκ προοιμίου,

(... «λόγω φύλου»!), ἱκανοῦ γιά ὅλα, πού δέν ἀξιοποιεῖται ὅμως, ὅπως ὁ ἄνδρας, ἐγκλωβισμένη στά «ἔμφυλα στερεότυπα»!

Τό κῦρος τῶν θέσεων αὐτῶν ἀμφισβητεῖται ἀπό πολλούς, ὄχι τυχαίους, διανοητές. Τίς θεωροῦν αὐθαίρετες, μᾶλλον στρατευμένες ἰδεοληψίες τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμου, δεξιῶ ἢ ἀριστεροῦ, παρά θέσεις τεκμηριωμένες. Ἡ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας τό μήνυμα μᾶς ἐνδιαφέρει, δέν αἰφνιδιάζεται. Γνωρίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅταν διαγράψει τήν αὐθεντία τοῦ Θεοῦ, ἀμφισβητεῖ τή δομή τοῦ κόσμου, ὅπως τόν παραδίδει ἡ Ἀγ. Γραφή καί ἡ ἀνθρώπινη ἐμπειρία, καί πλανιέται, ἐλεύθερος τάχα, σέ χάος εἰκασιῶν ἀδιεξόδων. Ἡ Ἐκκλησία, ἐξ ἄλλου, δέν ζεῖ μέ φαντασιώσεις γήινων παραδείσων· ἔχει συνείδηση τῆς ἐπώδυνης μεταπτωτικῆς τάξης, ὅπου «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Α΄ Ἰωαν. ε΄ 19). Δέν ἀπωθεῖ λοιπόν τίς στρεβλώσεις τῶν σχέσεων τῶν φύλων κάτω ἀπό τό χαλί. Ἀλλ’ οὔτε τίς νομιμοποιεῖ ὡς συστατικές καταστάσεις τοῦ προσώπου, ἔστω καί ἂν γίνονται θέματα κοινωνιολογικῶν ἐρευνῶν. Τίς θεωρεῖ ἐπιχώσεις φθορᾶς, καί νιώθει χρέος Της νά τίς ἀνασκάπτει, νά φτάνει στόν πληγωμένο πυρήνα τοῦ ἀνθρώπου καί νά τοῦ κοινωνεῖ τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, πού μόνο Αὐτή, ὡς ἱστορικό σῶμα, κατέχει.

Γιά τήν Ἐκκλησία τό φύλο τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐκ γενετῆς δεδομένο καί ὄχι προϊόν «κοινωνικο-πολιτισμικῶν διαιδικασιῶν ταυτότητας» (βλ. ἀν.). Ἡ Γένεση εἶναι ἀπόλυτη, καί ὡς πρὸς τήν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, ἀσχέτως φύλου, ὡς

εικόνας Θεοῦ, καί ὡς πρὸς τὴν «ἔμφυλη» ταυτότητα τοῦ κάθε προσώπου: «καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς» (Γεν. α' 27). Οἱ «ἐργολάβοι» τῆς ἀναδόμησης ἀπορρίπτουν ὡς «ἀνελαστική» αὐτὴ τῇ θέσει τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ θεωροῦν τὰ «ἔμφυλα στερεότυπα», τὰ ὁποῖα εὐνοεῖ, ὡς γενεσιουργὰ «σεξιστικῶν» προκαταλήψεων σὲ βάρος τῶν γυναικῶν, πού φτάνουν μέχρι τὸν ἐξευτελισμὸ τους. Οἱ αἰτιάσεις αὐτές, κατὰ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι αἰόλες. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ στὰ φαινόμενα ἀπαξιωτικῆς ἀντιμετώπισης τῆς γυναίκας, ὅπου καὶ ἂν συμβαίνουν, τὰ καταδικάζει ἀπερίφραστα. Ἡ πατερικὴ Παράδοση εἶναι πλούσια σὲ σχετικὲς ἀναφορές. Ἴδου κάποια παραδείγματα.

Οἱ Πατέρες εἶναι ἀπόλυτοι στὴν καταδίκη τῆς λεγόμενης «διπλῆς ἠθικῆς», ὅταν δηλαδή, γιὰ τίς ἴδιες ἠθικὲς ἐκτροπές, οἱ νόμοι εἶναι πιὸ αὐστηροί γιὰ τίς γυναῖκες ἀπ' ὅ,τι γιὰ τοὺς ἄνδρες. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος σὲ κήρυγμά του στὴ Βασιλεύουσα ἐνώπιον τοῦ

Αὐτοκράτορα καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Αὐτοκρατορίας τὸ 381 μ.Χ. εἶπε τέτοια πράγματα πού «οἱ ἐπίσημοι καὶ οἱ νομοθέτες θαύμασαν καὶ τρόμαξαν... (καὶ θύμωσαν)... ἀφοῦ ἀπέρριψε τὴ νομοθεσίαν τους καὶ ζήτησε τὴν ἀλλαγὴν της... Τούς εἶπε ὅτι εἶναι ἄδικο νὰ τιμωρεῖται ἡ γυναίκα, πού ἀπατᾷ τὸν ἄντρα της, καὶ νὰ μένει ἀτιμώρητος ὁ ἄντρας, πού ἀπατᾷ καὶ αὐτός τὴ γυναίκα του. Καὶ ὑποστήριξε ὅτι γίνεται ἡ ἀδικία τούτη, ἐπειδὴ τοὺς νόμους τοὺς φτιάξανε ἄντρες» (Στυλ. Παπαδόπουλος, «Ὁ Πληγωμένος Ἀετός», Ἐκδ. Ἀποστ. Διακονία, σελ 241). Ἐξ ἄλλου, ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐπιτιμᾷ γιὰ τὸ ἴδιο θέμα τὸν ἄνδρα, πού «εἶναι τόσο αὐστηρὸς μὲ τὴ γυναίκα, πού δέν τῆς ἐπιτρέπει οὔτε τίς ἀναγκαῖες ἐξόδους, ἐνῶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του θεωρεῖ ὅτι ὅλα ἐπιτρέπονται» (πρβλ. Ε.Π.Ε. 9, 254, σὲ ἀπόδοση στὴν νεοελληνικὴ, ὅπως καὶ στίς παραπομπές, πού ἀκολουθοῦν). Στὸ θέμα δὲ τῆς ἐνδοοικογενειακῆς βίας μὲ ἔνοχο τὸν ἄνδρα καὶ θύμα τὴ γυναίκα ὁ Ἅγιος εἶναι καταπέλτης: «Εἶναι δεῖγμα ἔσχατης μανίας νὰ φέρεται ὁ ἄνδρας μὲ σκαιότητα στὴ γυναίκα του, πρὸς χάρη τῆς ὁποίας ἔλαβε ἐντολὴ ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ ἐγκαταλείψει ἀκόμα καὶ τοὺς γονεῖς πού τὸν γέννησαν... Ποιὸς δέν νιώθει φρίκη μὲ τὴν ἀπαίσια εἰκόνα του, ὅταν βλέπει γείτονες καὶ περίοικους νὰ τρέχουν στὸ σπίτι του, ἐνῶ ἀκούγονται κραυγές καὶ θρῆνοι στοὺς στενοὺς δρόμους τῆς γειτονιάς, καὶ νὰ τὸν βρίσκουν, θηρίο ἀνήμερο, νὰ ξεσπᾷ σὲ ὅ,τι βρεῖ μπροστά του;» (Ε.Π.Ε. 18α, 172). Ὁ αὐτὸς Ἅγιος Πατέρας, ἀντίθετα, συνηγορεῖ πυροσβεστικὰ ὑπὲρ τῆς γυναίκας, ὅταν αὐτὴ ἐνέχε-

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Διμηνιαῖο Δελτίο

Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνημέρωσης

Κωδικὸς 2360

Ἰδιοκτήτης-Ἐκδότης

ὁ Ἀρχιμανδρίτης

Εἰρηναῖος Μπουσδέκης

Διεύθυνση

190 11 Αὐλῶν-Ἀττικῆς

Τυπογραφεῖο Κωνσταντίνου Σανιδᾶ

Ἰωαννῖνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

ται για «φραστική βία». Λέει στον άνδρα: «Σέ βρίζει η γυναίκα; Μή γίνεσαι και σύ σαν αυτή. Διότι η επίθεση με βρισιές είναι γυναικεία αδυναμία. Ψυχής αρρώστια και ελάττωμα. Μή νομίζεις ότι μειώνεσαι όταν σε βρίζει η γυναίκα. Μειωτικό είναι, σύ μόν νά βρίζεις, εκείνη δέ νά τό ξεπερνᾷ. Τότε, καί φέρεσαι ἄσχημα καί εὐτελίζεσαι. Ἄν ὑπομένεις τή βρισιά τότε δείχνεις τό μεγαλεῖο σου» (Ε.Π.Ε. 15,444).

Ἡ Ἐκκλησία ἀφήνει ἀνοιχτό πεδίο ἐπιλογῶν στό ὑποκείμενα νά ἐνεργοῦν κατά τίς ἀνάγκες τῶν ἐκάστοτε περιστάσεων. Ἀρκεῖ οἱ ἐπιλογές τους νά εἶναι ζυγισμένες καί ὑπεύθυνες. Δέν ἀποκλείει τούς ἄνδρες ἀπό τίς οἰκιακές ἀσχολίες, οὔτε τίς γυναῖκες ἀπό τή δημόσια δράση. Ἐνδιαφέρον ἔχει μιά τοποθέτηση ἀπό ἀντίπαλο πρὸς τήν Ἐκκλησία στρατόπεδο γιά τό Βυζάντιο, ἓνα κόσμος, πού, ὡς γνωστόν, κατά τήν ὑλιστική διανόηση, ἦταν ἔρμαιο στείρων ἐκκλησιαστικῶν ἀντιλήψεων. Στόν ιστότοπο isotita-filwn... (βλ. ἀν.) εἶδαμε ἀνηρτημένα τά ἑξῆς: «Κατά κοινὴ ὁμολογία τῶν μελετητῶν τοῦ θέματος, ἡ θέση τῆς γυναίκας στό Βυζάντιο ἦταν πολὺ καλύτερη ἀπ' αὐτὴ στήν ἀρχαία Ἑλλάδα. Στό Βυζάντιο ὑπῆρξαν γυναῖκες αὐτοκράτειρες, γυναῖκες ἡγετικές μορφές, γυναῖκες ἱατροί,... σ' ὅλες τίς μεγάλες πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας καταγράφονται ὑπηρεσίες παροχῆς κοινωνικῆς πρόνοιας καί περίθαλψης, στή λειτουργία τῶν ὁποίων σπουδαῖο ρόλο ἔπαιζαν οἱ γυναῖκες: τρανὸ παράδειγμα, τό νοσοκομεῖο τοῦ Παντοκράτορος στήν Κωνσταντινούπολη τοῦ 12ου αἰῶνα, στό ὁποῖο ὑπῆρχε μία

γυναίκα γιατρός, τέσσερις γυναῖκες ἀναπληρωματικοὶ βοηθοὶ καί δύο γυναῖκες ἀναπληρωματικοὶ βοηθοὶ τους. Ἐπιπροσθέτως, οἱ γυναῖκες τοῦ Βυζαντίου δέ θεωρήθηκαν ἀνάξιες νά κατέχουν τό ὕψιστο ἀξίωμα τοῦ κράτους ἀπλᾶ ἐπειδὴ ἦταν γυναῖκες. Τέσσερις αὐτοκράτειρες κυβέρνησαν μόνες τους -δίχως νά ἔχουν σύζυγο- χωρὶς νά φέρει κανεὶς ἀντίρρηση λόγῳ τοῦ φύλου τους».

Στό μεταπτωτικό κόσμος τῆς ἀδικίας καί τῆς φθορᾶς, τό κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε λυτρωτικό γιά τή γυναίκα. Ἦταν διακήρυξη ἀπόλυτης ἰσοτιμίας μέ τόν ἄνδρα, χωρὶς ὅμως νά βιάζει τήν ἀνθρώπινη φύση στήν «προκρούστεια κλίνη» τοῦ «ἀορίστου» φύλου. Ἐμμένοντας δηλαδή στήν «ἐμφυλη» ἀλληλοσυμπλήρωση τῶν ἰσότητων ἀλλὰ διακριτῶν λειτουργιῶν τῶν φύλων, ἡ Ἐκκλησία ὑποδεικνύει τρόπους ἀγαστῆς συμπόρευσης ἀνδρῶν-γυναικῶν, πού ἔθρεψαν γενεές γενεῶν καί κατέστησαν τό ἀνθρώπινο γένος ἱκανὸ νά ἐπιβιώνει μέχρι σήμερα, νά παράγει πολιτισμούς καί νά ἀνοίγει ὀρίζοντες πνευματικῶν ἀναβάσεων, παρ' ὅτι ἔχει νά ξεπερνᾷ, τόν ἓνα μετὰ τόν ἄλλο, ὀλέθριους κυκλῶνες πολέμων καί κρίσεων. Αὐτὴ ἡ πανανθρώπινη ἐμπειρία γιά τήν ἀρχέγονη τάξη τοῦ κόσμου ὑπῆρξε τό σχέδιο τοῦ πανσόφου Θεοῦ, τό ὁποῖο, ἡ Ἐκκλησία, ἔχει χρέος νά διαφυλάξει ὡς «κόρην ὀφθαλμοῦ». Γι' αὐτό στηρίζει ἐνθερμα τό θεσμό τῆς οἰκογένειας καί τήν κατανομή ρόλων καί εὐθυνῶν μεταξύ τῶν συζύγων μέσα στό γάμο.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, στό παραινετικό ἔπος του, «πρὸς Ὀλυμπιά-

δα», γαμήλιο δῶρο πρὸς μιὰ πνευματική του κόρη γιὰ τὸν προσεχῆ γάμο της, γράφει μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἐσύ εἶσαι γυναίκα, ἔχεις μεγάλο προορισμό, ἀλλὰ διαφορετικό ἀπὸ τὸν ἄνδρα, πού πρέπει νά εἶναι ἡ κεφαλὴ. Ἄσε τὴν ἀνόητη ἰσότητα τῶν δυὸ φύλων καὶ προσπάθησε νά ζήσεις τὰ καθήκοντα τοῦ γάμου. Στὴν ἐφαρμογὴ τους θά δεῖς πόση ἀντοχή χρειάζεται γιὰ ν' ἀνταποκριθεῖς ὅπως πρέπει σ' αὐτά τὰ καθήκοντα, ἀλλὰ καὶ πόση δύναμη κρύβεται στό ἀσθενές φύλο... Νά ξέρεις ὅτι ἡ παρουσία σου στό σπίτι σου εἶναι ἀναντικατάστατη, γι' αὐτό πρέπει νά τὸ ἀγαπήσεις μ' ὅλες τίς φροντίδες τοῦ νοικοκυριοῦ. Νά τὸ βλέπεις σάν βασιλείο σου, καὶ νά μὴ συχνοβγαίνεις ἀπὸ τὸ κατώφλι σου. Ἄφησε τίς ἑξῶ δουλειές γιὰ τὸν ἄνδρα....» (PG 37, 1542).

Ἡ αὐθεντία τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου καταγράφει ἀκριβῶς τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας, πού κρατᾷ ψηλά στὴν ἐκτίμησή της τὴν ἐνδοοικογενειακὴ δραστηριότητα τῆς γυναίκας καὶ δέν τὴν εὐτελίζει μπροστά στὴ δῆθεν ἀπείρως ἀνώτερη δημόσια δράση. Μεγάλῃ ἡ χαρὰ βέβαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ δόξα της, ὅταν ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ἐπιλέγουν τὴν ἀγγελομίμητη ὑπέρβαση τῆς φυσικῆς τάξης τοῦ γάμου, γιὰ νά ἀφιερωθοῦν ὁλοκληρωτικά στό Θεό καὶ στό ἔργο Του. Ἀνέχεται ἀκόμα τὴν ἐπιλογὴ τους νά μείνουν μέ συνέπεια ἄγαμοι, ἀποφεύγοντας τὰ βάρη τοῦ γάμου. Ὅμως δέν παρεμβαίνει

στὶς ἀποφάσεις τους καθοριστικά. Ἀφήνει τὸ «δράμα» νά παιχθεῖ καὶ νά λυθεῖ στά ἐσώψυχα κάθε προσώπου, ἐκεῖ πού αὐτό συναντᾶται μυστικά καὶ ἀθόρυβα μέ τὸ Δημιουργό του. Καὶ ἂν ἡ λύση γύρει πρὸς τὴ φυσικὴ τάξη τοῦ γάμου, ὅπερ καὶ συνηθέστερο, καὶ πάλι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά μείνει, ἂν θέλει, ἐργάτης στό ἔργο τοῦ Κυρίου. Χαρακτηριστικό εἶναι πῶς ὁ Ἅγιος Πατέρας κλείνει τὸ παραινετικό του ἔπος πρὸς τὴ νέα κόρη: «Ἄν θέλεις πάλι νά σοῦ εὐχηθῶ καὶ τὸ καλύτερο,... σοῦ εὐχομαι νά γίνεις ἀμπέλι πολύκαρπο, μέ τέκνα τέκνων, γιὰ νά δοξάζεται ἀπὸ περισσότερους ὁ Θεός, γιὰ τὸν Ὅποῖο γεννιόμαστε καὶ πρὸς τὸν Ὅποῖο πρέπει ἀπ' αὐτὴ τὴ ζωὴ νά ὀδεύουμε».

Ὅσοι, ἔστω καὶ λίγο, ἀνέλαβαν τὴν εὐθύνη μιᾶς τέτοιας «ιεραποστολῆς», γνωρίζουν τί ἱκανότητες, ψυχικὲς δυνάμεις καὶ ἀντοχές ἀπαιτεῖ. Νιώθουν μέ δέος τὸ βάρος τοῦ ἐγχειρήματος νά τοὺς ξεπερνᾷ. Καταθέτουν ὅμως τὸν κόπο, τὸν μόχθο καὶ τὰ δάκρυα, πού ἀναπόφευκτα πᾶνε μαζί του, ὡς λατρεία στά πόδια τοῦ Θεοῦ. Ὅλ' αὐτὰ ὁ κόσμος τὰ βδελύσσεται. Οἱ ἐπίδοξοι ἀναμορφωτές του τὰ διακωμωδοῦν ὡς «μαζοχιστικὴ αὐτο-βεβαίωση» γιὰ ἀνεγκέφαλους. Αὐτοὶ πρακτορεύουν τὴν ἑπαρση καὶ τὴ λαγνεία ἀπ' τὴ λατρεία τῶν εἰδώλων τοῦ νῦν αἰῶνος....

Ἐ. Χ. Οἰκονομάκος

Ἡ «Ἐλευθέρη Πληροφόρηση» στό διαδίκτυο.

Διεύθυνση: www.el-pliροφοrisi.gr

Καὶ οἱ Ἐκδόσεις «Σπορά» στό διαδίκτυο

(γιὰ μιὰ γνωριμία μέ τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ

Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Νικοδήμου)

Διεύθυνση: www.spora.gr